

Sygn. akt: I ACa 1482/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSA Bożena Wiklak (spr.)</i>
Sędziowie:	<i>SA Tomasz Szabelski</i> <i>SA Joanna Walentkiewicz - Witkowska</i>
Protokolant:	stażysta Agnieszka Kralczyńska

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2014 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. K.**

przeciwko **Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 18 września 2013 r., sygn. akt I C 2447/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od W. K. na rzecz Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 1482/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 18 września 2013 roku Sąd Okręgowy w Płocku w sprawie z powództwa W. K. przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej w W. o zapłatę oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7.217 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższy wyrok zapadł na podstawie poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, których istotne elementy, po skorygowaniu występujących w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia omyłek pisarskich, przedstawiają się następująco:

W dniu 1 lutego 1999 roku strony zawarły umowę depozytu zablokowanego dla zabezpieczenia wierzytelności pozwanego Banku z tytułu umowy kredytowej numer (...) z dnia 22 stycznia 1999 roku zawartej z P.U.P. (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w P..

Powód był wówczas udziałowcem P.U.P. (...) spółki z o.o. w P., którym jest do chwili obecnej. Ponadto do 2003 roku był również prezesem zarządu tej spółki.

Do dnia wydania wyroku w niniejszej sprawie zaciągnięty przez spółkę P.U.P. T. kredyt nie został spłacony.

Zgodnie z paragrafem 2 umowy depozytu zablokowanego utworzenie depozytu zablokowanego na kwotę 766.205,19 zł nastąpiło z rachunku nr (...) (a nie na rachunku nr (...), jak omyłkowo wskazał Sąd Okręgowy). Ponadto w ramach tej umowy strony wskazały, że środki pieniężne pozostają na rachunku depozytu zablokowanego do czasu spłaty zadłużenia kredytu wraz z należnymi dla Banku prowizjami i opłatami przez okres od 1 lutego 1999 roku do 1 lutego 2002 roku, nie krócej jednak niż do dnia całkowitego rozliczenia wierzytelności Banku.

Paragraf 6 umowy stanowił, że odsetki od depozytu nalicza się za faktyczną liczbę dni trwania depozytu w wysokości rocznego oprocentowania za jeden dzień trwania depozytu oraz że odsetki są naliczane na koniec każdego podokresu (zgodnie z treścią paragrafu 4 podokresy były miesięczne), a następnie kwota naliczonych odsetek od kwoty depozytu w ostatnim podokresie jest przekazywana wraz z kwotą depozytu na rachunek powoda nr (...) - (...) (omyłkowo określony przez Sąd Okręgowy jako nr (...) - (...)).

W dniu 5 marca 1999 roku strony podpisały aneks do umowy depozytu zablokowanego, którym zmieniły treść paragrafu 6 ust. 3 umowy ustalając, że kwota naliczanych odsetek będzie pozostawiana na rachunku depozytu zablokowanego.

W dniu 3 lutego 2000 roku strony podpisały kolejny aneks do umowy depozytu zablokowanego, zmieniając między innymi paragraf 1 i 2 umowy poprzez wpisanie kwoty 862.390,58 zł w miejsce kwoty 766.205,19 zł oraz - paragraf 6 poprzez zmianę numeru rachunku z (...) - (...) na numer (...) - (...).

W dniu 10 grudnia 2001 roku strony ponownie w drodze aneksu zmieniły umowę depozytu zablokowanego poprzez dodanie w paragrafie 6 ustępu 6 o następującym brzmieniu „w dniu 10 grudnia 2001 roku jednorazowo zostaną przekazane naliczone odsetki od depozytu zablokowanego ewidencjonowanego na rachunku (...) na rachunek przejściowy nr (...) - (...)”. Nadto wprowadzono zapis, że odsetki od depozytu będą pozostawać na rachunku depozytu.

W związku z tym aneksem kwota 291.964,76 zł została przelana na rachunek przejściowy nr (...) - (...).

W dniu 12 grudnia 2001 roku powód złożył do pozwanego pismo z prośbą o zaliczenie odsetek od jego lokaty stanowiącej zabezpieczenie kredytu nr 550 - (...) na poczet zobowiązań odsetkowych wynikających z umowy kredytowej udzielonej P.U.P. T.. W swoim piśmie nie wskazał numerów rachunków bankowych.

Pismem z dnia 21 stycznia 2002 roku powód zwrócił się do banku o „ zerwanie depozytu zablokowanego ewidencjonowanego na rachunku (...), stanowiącego zabezpieczenie kredytu dla spółki (...) i przekazanie kwoty z tego depozytu wraz z odsetkami na rachunek nr (...) na spłatę części kredytu dla spółki (...)”.

Pozwany w dniu 14 grudnia 2001 roku (data waluty - 10 grudnia 2001 roku) przekazał na spłatę kredytu udzielonego spółce P.U.P. T. kwotę 242.386,66 zł i w dniu 27 grudnia 2001 roku (data waluty - 24 grudnia 2001 roku) - kwotę 49.578,01 zł, stanowiące odsetki naliczone od depozytu zablokowanego ustanowionego przez powoda na zabezpieczenie spłaty wierzytelności Banku z tytułu kredytu udzielonego spółce.

Pozwany w wykonaniu dyspozycji powoda z 21 stycznia 2002 roku przelał kwotę 868.752,91 zł (omyłkowo oznaczoną przez Sąd Okręgowy jako kwota 8.868.752,91) zł na spłatę kredytu P.U.P. T. .

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie przesłuchania powoda oraz złożonych przez strony dokumentów z pominięciem pisma z 10 grudnia 2001 roku (k.23). Z treści tego pisma wynika, że powód polecił bankowi, aby przeksięgować odsetki od lokaty powoda zaksięgowanej na rachunku nr (...), stanowiącej zabezpieczenie kredytu udzielonego spółce P.U.P. T. w P., na poczet zobowiązań odsetkowych wynikających z umowy kredytu udzielonego spółce i przekazanie na rachunek nr (...) oraz pozostawienie depozytu na kwotę 862.390,58 zł. Powód zakwestionował to pismo podnosząc, że brak jest na nim pieczętki banku z datą wpływu pisma do banku oraz że nie przypomina sobie, aby takie pismo złożył w banku. Ponadto powód zakwestionował swój podpis na tym dokumencie.

Z uwagi na powyższe i brak oryginału pisma Sąd Okręgowy nie wziął tego pisma pod uwagę. Nie znalazł jednak podstaw do podważenia wiarygodności innych złożonych przez strony dokumentów.

Sąd pierwszej instancji nie dał również wiary zeznaniom powoda w zakresie jego rzeczywistych zamiarów co do sposobu wykonania jego dyspozycji przez bank, jako nielogicznym i pozostającym w sprzeczności z pozostałym zebrany w sprawie materiale dowodowym.

Sąd Okręgowy wskazał, że strony łączyła umowa rachunku bankowego w rozumieniu art. 725 k.c.

Strony zawarły umowę rachunku na czas określony tj. od 1 lutego 1999 roku do 1 lutego 2002 roku, nie krócej jednak niż do dnia całkowitego rozliczenia wierzytelności banku z tytułu umowy kredytu nr 550 - (...) zawartej z P.U.P. T. spółką z o.o. w P., który to kredyt nie został w całości spłacony.

Za bezsporne Sąd Okręgowy uznał to, że środki pieniężne zgromadzone przez powoda na rachunku depozytu zablokowanego, w tym także środki dochodzone przez niego w niniejszym postępowaniu, zastały przelane na spłatę kredytu zaciągniętego przez spółkę (...) w P..

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że powód jako udziałowiec spółki (...), a nadto jako prezes jej zarządu, miał dostęp do materiałów źródłowych, w tym materiałów księgowych i miał świadomość tego, w jaki sposób bank zinterpretował jego dyspozycję.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że w ramach umowy depozytu zablokowanego utworzone zostały utworzone dwa rachunki o numerach: (...) i rachunek przejściowy nr (...) - (...) (omyłkowo oznaczony przez Sąd Okręgowy jako nr (...) - (...)), na który zostały przekazane odsetki naliczone od utworzonego depozytu (czynność jednorazowa dokonana 10 grudnia 2001 roku).

W ocenie Sądu pierwszej instancji dyspozycja powoda z 12 grudnia 2001 roku zobowiązywała Bank do przekazania kwoty wynikającej z naliczenia wszystkich odsetek od zablokowanej kwoty depozytu niezależnie od tego, na jakim numerze konta zostały one zgromadzone. Powód w ramach swojej dyspozycji nie wymienił bowiem żadnego z numerów rachunków. Wydał jedynie zlecenie bankowi, aby ten zaliczył odsetki od lokaty stanowiącej zabezpieczenie kredytu, na poczet zobowiązań odsetkowych wynikających z umowy kredytowej udzielonej przez Bank spółce P.U.P. T. spółce z o.o. w P..

Zdaniem Sądu pierwszej instancji Bank dokonał prawidłowej interpretacji polecenia powoda z 12 grudnia 2001 roku i słusznie dokonał zaliczenia wszystkich odsetek od kwoty zablokowanej przez powoda na poczet zabezpieczenia kredytu udzielonego spółce. W ocenie Sądu Okręgowego pismo powoda z dnia 21 stycznia 2002 roku „zrywające depozyt zablokowany” stanowi logiczną konsekwencję wykonania przez Bank dyspozycji powoda. Pismo to świadczy

o tym, że powód, wypowiadając umowę rachunku, był świadomy tego, iż wszystkie środki, a zatem również środki objęte umową depozytu, niezależnie od tego na jakich numerach kont tego rachunku się znajdowały, bank przekazał na spłatę kredytu zabezpieczonego tym rachunkiem.

Niezależnie od powyższego Sąd Okręgowy uznał za zasadny podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia.

Powód wypowiedział umowę pismem z 21 stycznia 2002 roku, zatem od tej daty, ewentualnie od chwili dokonania spornej dyspozycji, rozpoczął bieg termin przedawnienia. Powód złożył pozew 6 grudnia 2012 roku. Termin przedawnienia (jako termin dziesięcioletni z art. 118 k.c., a nie termin dwuletni z art. 731 k.c., na który powoływała się strona pozwana), upłynął zatem przed wytoczeniem powództwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w całości. Skarżący podniósł zarzuty naruszenia prawa materialnego poprzez:

1. uznanie Umowy Depozytu Zablockowanego z dnia 01.02.1999 roku, będącej umową terminową, uwarunkowaną terminem całkowitego rozliczenia banku z tytułu udzielonego kredytu, a ponadto zmienioną Anekssem Nr (...) z dnia 10 grudnia 2001 roku, wprowadzającym obok depozytu zablokowanego drugi depozyt w postaci lokaty odnawialnej (ponieważ depozyt zablokowany zużyto na częściową spłatę kredytu), za umowę zakończoną w sytuacji, gdy lokata odnawialna istnieje, a do całkowitego rozliczenia spłaty kredytu nie doszło;
2. uznanie pisma powoda z dnia 12 grudnia 2001 roku za dyspozycję płatności z rachunku lokaty odnawialnej w sytuacji, gdy to pismo było wnioskiem o zaliczenie odsetek od depozytu zablokowanego będącego na innym rachunku bankowym;
3. uznanie dyspozycji powoda z dnia 21 stycznia 2002 roku dotyczącej zerwania depozytu zablokowanego zaewidencjonowanego na rachunku (...) i przelanie depozytu zablokowanego wraz z narosłymi na nim odsetkami na spłatę kredytu, jako datę wypowiedzenia Umowy Depozytu Zablockowanego;
4. uznanie wyciągu z ksiąg bankowych bez stosownego badania za dokument w sprawie;
5. niezastosowanie przepisów ustawy Prawo Bankowe, w szczególności art. 65 pkt. 1 i pkt. 2 w sprawie rozliczeń pieniężnych oraz art. 5 pkt.1.2 w sprawie katalogu czynności bankowych.

W konkluzji powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa, nadanie wyrokowi klauzuli wykonalności oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Na wstępie należało odnieść się do kwestii wywołanej załączoną do apelacji kopia protokołu rozprawy z której wynika, że sprawa została rozpoznana w składzie ławniczym (kopia protokołu k. 142). Protokół rozprawy z 3 czerwca 2013 r. został sprostowany zarządzeniem z 25 listopada 2013 r. – k.158, którym nakazano wykreślenie z protokołu nazwisk ławników. Sprostowanie zostało odnotowane na oryginale protokołu (k. 113), powodowi nie doręczono jedynie odpisu zarządzenia z 25 listopada 2013 r., co pozostaje bez wpływu na ocenę zaskarżonego orzeczenia. Apelujący zresztą przyznał, że skład sądu był zgodny z przepisami prawa, gdyż w rozpoznaniu sprawy nie uczestniczyli ławnicy.

Nie doszło także do zarzucanej na str. 7 uzasadnienia apelacji obrazy art. 316 § 2 k.p.c. Nie zachodziły bowiem podstawy do otwarcia zamkniętej rozprawy tylko z tej przyczyny, że powód w złożonym po zamknięciu rozprawy piśmie procesowym skorygował datę, w której rozpoczął korespondencję z pozwanym. Okoliczność ta nie miała bowiem znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, o czym będzie mowa w dalszej części rozważań.

Ustalenia faktyczne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, po sprostowaniu zawartych w nich omyłek pisarskich, zasługiwały na to, aby je podzielić i przyjąć za własne.

Wbrew zarzutom apelującego Sąd Okręgowy poczynił ustalenia odnośnie do wysokości kwoty gwarancyjnej zabezpieczającej spłatę kredytu i prawidłowo zinterpretował treść łączącej strony umowy depozytu zablokowanego, uwzględniając kolejne aneksy do umowy, w tym aneks z 10 grudnia 2001 r. (k. 24).

Zgodnie z treścią aneksu z 10 grudnia 2001 r. odsetki od zdeponowanej na rachunku nr (...) kwoty gwarancyjnej miały pozostawać na tym rachunku. Zapis ten stanowił powtórzenie zapisu wynikającego z aneksu z 5 marca 1999 r. (k. 18). Przed tą zmianą, zgodnie z pierwotnym brzmieniem § 6 ust. 3 umowy, kwota naliczonych odsetek podlegała przekazaniu na rachunek powoda nr (...), prowadzony w pozwanym banku. W aneksie z 10 grudnia 2001 r. strony postanowiły, że tego dnia odsetki naliczone od kwoty depozytu zostaną jednorazowo przekazane na rachunek przejściowy nr (...) - (...). Następnie powód w dniu 12 grudnia 2001 r. wydał dyspozycję zaliczenia odsetek od depozytu na poczet zobowiązań odsetkowych wynikających z kredytu udzielonego spółce (...), co bank wykonał. Przelana łącznie kwota 291.964, 67 zł (k. 96) stanowi kwotę dochodzoną pozwem. W ocenie powoda kwota ta nadal powinna znajdować się na rachunku (...), gdyż do tego rachunku nie wydał bankowi żadnej dyspozycji.

Stanowisko powoda jest błędne. Powód nie wykazał, aby zawarł ze stroną pozwaną umowę rachunku bankowego o numerze (...) - (...). Rachunek ten miał charakter wyłącznie techniczny i służył zaksięgowaniu naliczonych odsetek. Nie można zatem zgodzić się z apelującym, że aneks z 10 grudnia 2001 r. wytworzył nowy stan prawny. Strony łączyła umowa depozytu zablokowanego, dla której utworzono rachunek nr (...). Poza tym powód posiadał w pozwanym banku rachunek nr (...), z którego pochodziły środki na depozyt i na który pierwotnie były przekazywane odsetki od zablokowanej sumy gwarancyjnej. Powód nie twierdzi, że kwota 291.964, 67 zł powinna znajdować się na tym rachunku. Natomiast umowa, dla której prowadzono rachunek nr (...) została przez powoda wypowiedziana.

Wbrew zarzutom skarżącego Sąd Okręgowy nie uznał, że kwota przelana na rachunek (...) nie stanowiła własności powoda. Sąd ten, prawidłowo oceniając złożone przez powoda oświadczenie woli z 12 grudnia 2001 r., słusznie uznał, że intencją powoda było przeznaczenie tej kwoty na spłatę należności (...) spółki (...) i że pozwany bank wykonał dyspozycję powoda zgodnie z jego wolą. Powód ani na etapie składania wniosku z 21 stycznia 2002 r., ani przez wiele kolejnych lat nie kwestionował przeznaczenia odsetek przez pozwanego banku na spłatę kredytu.

Wprawdzie ostatecznie przeznaczona na spłatę kredytu kwota była wyższa od określonej w umowie sumy gwarancyjnej, jednak z tego faktu powód nie może wyprowadzać korzystnych dla siebie skutków prawnych. Dyspozycja przelania odsetek od kapitału depozytu na spłatę należności kredytowych odpowiadała woli powoda i pozwany bank nie mógł odmówić jej wykonania. Nie wystąpiła bowiem sytuacja, w której bank, stosownie do treści art. 727 k.c., mógł odmówić wykonania udzielonego przez powoda pisemnego zlecenia. Ani przepisy prawa bankowego, ani zawarta umowa depozytu zablokowanego nie ograniczały powoda w dysponowaniu odsetkami narosłymi od kwoty depozytu. Powód miał zatem prawo swobodnego dysponowania kwotą odsetek. Nie można zatem zgodzić się z powodem, że na spłatę kredytu można było przeznaczyć jedynie kwotę 862.390,58 zł.

Powód nie zarzucał, że kwota 291.964, 67 zł nie została przelana na zaspokojenie wierzytelności z tytułu kredytu udzielonego spółce (...). Wskazana w ustaleniach Sądu Okręgowego okoliczność, że kwotę tę przekazano na spłatę kredytu, poczyniona z odwołaniem się do dowodu w postaci wyciągu z ksiąg bankowych, w istocie była więc niesporna. Nie można zatem uznać, że Sąd Okręgowy z naruszeniem art. 95 ust. 1 prawa bankowego (j.t. Dz.U z 2012 r., poz.1376) dokonał wadliwej oceny tego dokumentu.

Także chybione okazały się zarzuty naruszenia art. 5 pkt 1 i 2 oraz art. 65 pkt 1 i 2 prawa bankowego. Przelanie środków nastąpiło na podstawie pisemnego polecenia powoda i po stronie pozwanego nie zachodziły wątpliwości, że polecenie to pochodzi od osoby uprawnionej.

Wbrew zarzutom skarżącego w sprawie nie zostało wykazane, że strona pozwana nieprawidłowo wykonała dyspozycję powoda z 12 grudnia 2001 r.

Poza tym zasadny okazał się podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia. Strony nie zawarły odrębnej umowy obejmującej środki pochodzące z odsetek od zablokowanego depozytu. Nie można zatem uznać, że wypowiedzenie nie objęło odsetek w dochodzonej obecnie kwocie. Zresztą wcześniej odsetki te, zgodnie z dyspozycją powoda, przekazano na spłatę kredytu. Twierdzenie powoda, że nadal jest związany ze stroną pozwaną umową rachunku nr (...), na której jako lokata powinna znajdować się kwota 291.964,58 zł powiększona o odsetki, nie może się ostać, gdy weźmie się pod uwagę treść pisma powoda z 21 stycznia 2002 r. wypowiadającego umowę depozytu zablokowanego (pismo k. 26). W piśmie tym powód wniósł o przekazanie „depozytu wraz z odsetkami na rachunek nr (...) na spłatę części kredytu dla firmy (...)”. Powód miał zatem pełną świadomość, że wskazany rachunek służy do obsługi kredytu i brak jest podstaw do uznania, że w zakresie dochodzonej należności strony wiązała odrębna umowa.

Nie można więc przyjąć, jak czyni to skarżący, że bieg terminu przedawnienia dochodzonego roszczenia rozpoczął się z chwilą wezwania strony pozwanej do zapłaty pismem z 8 listopada 2010r. Bieg terminu przedawnienia najpóźniej rozpoczął się z chwilą wypowiedzenia przez powoda umowy depozytu zablokowanego. Przyjmując nawet najbardziej korzystny dla powoda dziesięcioletni termin przedawnienia, należało przyznać rację Sądowi pierwszej instancji, że termin ten upłynął przed wytoczeniem powództwa.

Nie sposób jednak nie zgodzić ze stroną pozwaną, że do roszczeń powoda zastosowanie ma dwuletni termin przedawnienia z art. 731 zdanie pierwsze k.c. Zgodnie z tym przepisem roszczenia wynikające ze stosunku rachunku bankowego przedawniają się z upływem dwóch lat. Wprawdzie nie dotyczy to roszczeń o zwrot wkładów oszczędnościowych (art. 731 zdanie drugie k.c.), jednak roszczenie o odsetki należne posiadaczowi rachunku od zgromadzonego kapitału (a taki charakter ma roszczenie powoda) pozostaje poza zakresem pojęcia „ wkład oszczędnościowy” (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2004 r., IV CK 320/04, LEX nr 146406, Pr. Bankowe 2006/2/13).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 i art. 391 § 1 k.p.c. Zasądzona od powoda na rzecz strony pozwanej kwota 5.400 stanowi poniesione koszty zastępstwa procesowego wynoszące 75 % stawki minimalnej.